

ՏՆՕՐԻՆ-ԽՐՈՒԿՐԱՊՈՅ

Հ. ՄԱՄՈՒՐԻԱՆ

ԲԱՏԵՆՆԵՐԿԱԳՐԱԹԻՒՆ

Տարեկան	500 դր.
Վեցամսյա	250 »
Մսամսայ	150 »
Պարտաճանձն արկ.	70 ժր.

Բաժանորդագրութիւնը կ'սկսուի աճին տետայ 1 և 1921

100 ՓԱՐՍ

Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
„Arévelian Mamoul,“
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

Օրաթերթ ազգային եւ փառաբանական

100 ՓԱՐՍ

ԶՈՒՏ ՔԱՂԱՔ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ

Դ Ե Ր Ը

9.

Զուտ քաղ. կուսակցութիւններ ըսելով պէտք է հասկնանք այն կուսակցութիւնները որոնք ոչ յեղափոխական թափու ճրագիրներն են ոչ ալ գործունէութիւն մը ունենցած են: Զուտ քաղաքական կուսակցութիւնները բոլորով պէտք չէ հասկնանք այն կուսակցութիւնները որոնք ոչ միայն պահած են իրենց յեղափոխական ու զուարթական գործելակերպը, այլ նաև որդեգրած են այնպիսի ճրագիր մը որ բացարձակապէս անյարմար է հայ ժողովուրդին համար, որ դեռ նոր պիտի սկսի կազմակերպուիլ և իր քանդուած հայրենիքին վերաշինութեամբ զբաղի:

Իսկապէս և Հնչակեան կուսակցութիւնները ոչ իրաւունք ունին գոյութիւն և ոչ ապարդէք գործունէութեան:

Առաջինը ցոյց տուաւ իր գործունէութեան չափանիշը, իսկ երկրորդը որ Քարլ Մարքսէն կ'սկսի լէնինիս հասկնալու համար, պարզապէս երազաաւանդութիւն մըն է որ կ'ընէ. և չկրնար գոհացնել հայ ժողովուրդը և ոչ ալ անոր ներկայ վիճակին դարձան մը աստիճան մասին իր գործունէութիւնը անոր նշանակելով:

Բայց աստի Հնչակեան կուսակցութեան Ամերիկայի օրկանը իր ընդդիմադիր գերբով Քարլի Մարքս, պատուիրակութեան գէտ, երբէք չկրնար Համաձայնական պետութեանց վստահութեան արժանանալ, երբ մանաւանդ իր ներքին պատկուտումով և իր բանած աննշան գիրքով չներկայացներ Հայ ժողովուրդին կամքը կամ համոզումը:

Հետևաբար Իսկապէս և Հնչակեան կուսակցութիւնները չենք կրնար իրենք զուտ քաղաքական կուսակցութիւններ համարուել իրենց գործելակերպով և գործունէութեամբ: Անոնք ցարդ շատ անելիք քան օգուտ տուած են հայ ազգին և անոր բարձանքներուն: Գէտ գործած:

Զիջեալով Հնչակեան օրկանը ցայսօր կ'ընկայ և խնամատարութիւն որքէ օտար պետութեանէ մը կ'մերժէ, յոխորտալով որ Հայութիւնը իր ոյժերուն պէտք է կ'ընէ, առանց օտար թէ առանց օտար հոգատարութեան անկարելի պիտի ըլլայ Հայաստանը վերականգնել:

Իսկապէս և Հնչակեան թէև իրարու հակառակորդ, միեւնոյն նպատակը հետապնդած են, տիրամուտութիւն և կուսակցութեան շահը ամենքէ բարձր վերջնական գործունէութիւնը կ'իլիկիոյ մէջ՝ ցոյց տուաւ այդ միեւնոյն հակուսակցութեան և եթէ որքէ յաջողութիւն մը կ'որելի ըլլար ձեռք բերել, ամենք բերինք բոլորով պիտի յոխորտային, թէև լաւագոյն բան մը ըրած կ'ըլլան Իսկապէս և Հնչակեան եթէ իրենց հաւաքած տարրերուն և ոսկիի հանգանակութիւններուն հաշիւը ցոյց տալու բարեհաճէին ժողովուրդին, որովհետև հանգանակութեանց նուիրատուութիւնները հրատարակելի հաշիւ տալ չի նշանակեր, այլ պէտք է մանրամասնել թէ ո՞րք ծախսուած են այդ հանգանակուած գումարները:

Բայց թողունք այս միջանկեալ նիշումը, որ դուրս է մեր նիւթէն և անցնինք քաղաքական գիտելի վրայ գոյութիւն ունեցող կուսակցութեանց դերին, հայկական դատին մէջ:

Իրենք զուտ քաղ. կուսակցութիւններ ստալժմ երեք հատ ունինք: Հայ Ռամկավար կուսակցութիւն, Հայ Ազատական կուսակցութիւնը և Հայ Ժողովուրդական կուսակցութիւնը:

Այս երեք կուսակցութիւնները որդնց ճրագիրները գրեթէ իրարու կ'անմանին շատ աննշան տարբերութիւններով, յուսալի է որ մտաւոր ապագայի մը մէջ իրարու մէջ ձուլուին և կազմեն միապարտ պլոք մը, բայց մինչ այդ, պէտք է որ հայ ժողովուրդի ոչ-կուսակցական կամ չեղօք տարրը թօթափելով իր անտարբերութիւնը և անհետաքրքրութիւնը, բոլորով անոնց շուրջ և որդեգրէ անոնց գէթ ամենէ աւելի ծաւալ գտած կուսակցութեան ճրագիրը, որ իր գաղափարներուն և սկզբունքներուն յար և նման է:

Հայ Ռամկավար կուսակցութեան նպատակներուն և ճրագիրն մէջ առաջին անգը կ'ընէ՝ ապահովութիւնը և պահպանումը Հայաստանի անկախութեան, և յետոյ Ռամկավարական սկզբունքները հիմ ունենալով՝ այդ սկզբունքներուն վրայ կերտել ապագայ Հայաստանի օրէնսդրութիւնը:

Հայ Ռամկավար կուսակցութիւնը ինչպէս սկիզբէն ի վեր զօրավիզ եղած է Քարլի Մարքս. Պատուիրակութեան, միեւնոյն նպատակը կ'հետապնդէ և Համաձայնական պետութեանց հետ իրեն միակ լիազօրուած պաշտօնական մարմին զայն կ'ընենայ և ներկայ դժբաղդութիւններէն յետոյ, իր բոլոր ոյժով պիտի աշխատի զօրացնել այդ Պատուիրակութիւնը, եթէ հարկ ըլլայ, նորանոր կարող անդամներով, որպէսզի պատուաւորապէս ներկայացնեն ազգին բազմաթիւները Համաձայնական մեծ պետութեանց և Ազգերու Ինքնակցութեան տալիս:

Արդ՝ երբ անտարբերներ և չեղօքներ խմբուին այդ տեսակ զուտ քաղաքական կուսակցութեան մը շուրջ, աւելորդ է ը ել թէ որքան խոր և ազգեցիկ ապահովութիւն մը կ'գործեն քաղաքակիրթ աշխարհի առջև: Այլևս կ'ողորմեն հայ սակերները, զիրար չեղօքացնելու անցկայի շանքերը, օտար պետութեանց առջև վարկաբեկուելու վտանգները և միակ ճակատ մը ցոյց տալով որ յարձակու որոշ ուղղութիւն մը և քաղաքականութիւն մը կ'որդեգրուի, Բայ ինչ Ազգ. Պատուիրակութիւնն ալ կ'յաջողի՝ կրնանք բոլոր ազգին վրայ անոր արժանաւոր ներկայացուցիչն ըլլալ և վստահօրէն գործել:

Այսօր կարծեմ այլևս շատ յստակօրէն հայ ժողովուրդը կ'զգայ, որ Հայկական դատին յաջողութիւնը միակ պետութեանէ մը կ'ստանա ունի: Այսօր միակ Անգլիա է որ Հայոց իրեն բարեկամ կ'երկայանայ, անոր դատով կ'ընտանք քրքուի և Սէվրի դաշնադրութեան անփոփոխելիութեան վրայ կ'պնդէ:

Անգլիաէ վերջ՝ Յունաստան բնական բարեկամը և դաշնակիցը կ'ընայ Հայութեան, անոնց գտար միեւնոյնն է: Արդ՝ երբ Ռամկավարական Անգլիա և Յունաստան միակ բարեկամները կ'ընան Հայութեան, այդ հայութիւնն ալ այլևս իր թմրութենէն սթափելով պէտք է բացայայտօրէն արտայայտուի և իբր Ռամկավարական սկզբունքներով օժտուած ժողովուրդ մը, ներկայանայ անոնց առջև:

Յեղափոխական ու ընկերվարական սկզբունքներով այլևս չենք կարող համակրութիւններ ու պաշտպաններ գտնել, այս ճշմարտութիւնը լաւ ըմբռնելու ենք և միեւնոյն ժամանակ բացատրելու մեր ոչ-կուսակցականներու և չեղօքներու որ այլևս անտարբերութեան ու թմրութեան նուազներէն ձեռքազատուելով, պէտք է հրապարակ ելնեն և գործունակապէս ցոյց տան քաղաքակիրթ աշխարհի թէ որդեգրած են Ռամկավարական և սահմանադրական առողջ սկզբունքներ և բոլորուած են կուսակցութեան մը շուրջ, որ արդէն միեւնոյն ուղղութեամբ կ'գործէ և փափաքող մը եղած է սկիզբէն Հայաստանի համար հոգատար պետութիւն մը ունենալ և անոր հետ միասին ջանադիր ըլլալ հայրենիքի վերաշինութեան և զարգացման:

Մինչև այսօր Հայրենիքի բոլոր դժբաղդութեանց պատասխանատու հանդիսացաւ տիրամուտ ու անհետապնդ կուսակցութիւն մը, այլևս երբ իսպառ հեռացած է այդ կուսակցութիւնը կորակոր անանկութեամբ մը ապագային որքէ դժբաղդութիւններու կամ անյաջողութիւններու ուղղակի պատասխանատու կը մնայ հայ ժողովուրդը, եթէ այժմէն չփութայ կազմակերպուիլ և զօրավիզ դառնալ զուտ քաղաքական կուսակցութեան մը՝ Հայ Ռամկավար կուսակցութեան:

Հ. Մ.

ՆԱԾՅԵԼՔԻՆ ՄԱՅՔ

Ամէն կողմէ ձայներ կը բարձրանան հարցնելու և մար թէ վերջին պատեհութեան օգուտելով անապարտքով հենք հազարէ աւելի հաւատարմած գումարը ինչ եղաւ և ո՞ր կը գտնուի:

Նմանապէս կ'հետաքրքրուին հասկնալու թէ զանազան Ֆոնտերու անուամբ հաւաքուած գումարները ո՞րք կ'գտնուին:

Եթէ չեմ սխալիր առաջին հանգանակութեան թուամբէն մաս մը Պօլիս գրկուեցաւ Քոնստանտնուպոլիս, բայց որովհետև այդ միջոցին կորելի չէր Հայաստանը դրամ գրկել, այդ դրամը անշուշտ կ'ընայ անոր քով, արդ՝ կը պահանջուի, որ այդ գումարը վերագործուի տեղս Ազգ. Վարչութեան և որդուի թէ հարկ է այդ գումարը նուիրատուներուն վերադարձնել թէ անոնց հաւանութեամբ նուիրել Քարլի Մարքսի անուամբ: Ինչպէս ինչպէս կամ ուրիշ որքէ հաստատութեան մը:

Այն թիւ շանապարանք ու փութկոտութիւն էր, ամեն ոք կ'իլիկէ, երբ կարսի մտացածին վերագործման լուրը յարմար ստիժ բռնելով սկսան հանգանակութեան:

Ետեք այն ժամանակ դիմեցին և հարցուցին թէ ինչո՞ւ չէի զգուշացներ ժողովուրդը, կարծելով որ ժողովուրդին դրամակրկներուն ապահովագրական գործակալութիւն մը հաստատած ըլլալիս ժողովուրդը տասնց նկատուածի կարծիքով որ իր նուիրատուութիւնը Հայ գիւղացիներէ պիտի յստակացուի, սիրաժօտը կուտար, համաձայնելի, նախաձեռնարկը ստանց նկատու ունենալու, միեւնոյնը չըրա՞ւ նաև փոխառութեան պարագային:

Հաւ յիշեցի, արդեօք ե՞րբ պիտի բարեհաճի փոխառութեան յանձնախումբը ցարդ հաւաքած գումարներուն հաշիւը տալու և միեւնոյն ժամանակ ըրած ծախսերը ներկայացնելու ժողովուրդին:

Ասկից զատ նշանաւոր հանդիսացած ոսկի Ֆոնտի հաշիւը ինչ եղաւ:

որչափ որ գիտեմ, այդ բոլոր գումարները հոս կ'ընան, բացի աննշան քանի մը ոսկիի և զարգեբու նուիրատուութիւններէն, որոնք Պատիսեանի համաբաւոր պայտասակին խորը մխրձուեցան և անշուշտ չհասած խիտի ըլլան ուր որ անի էր, միայն հետաքրքրական էր պիտեալ թէ նուիրուած ազամանդեայ խաչը որ նմանապէս պայտասակին մէջ մնաց մուսցամաք կամ սխալմամբ. — լաւ չեմ կըրնար որչափ որ ո՞րք յստակացուցուածմաք կ'ընեն թէ էջմիածնայ վանքին ուրէր արուեցաւ. ուրիշներ ալ կ'պիղծեն թէ Հայ Դատիկին նախարարութեան խորհրդակցութեանց սենեակին պատեն կախուցուաւ, անշուշտ Սրեանէն դարձող ընտանիքներ, ժամագործ մը և ուրիշներ այս ժառին պիտի կրնան լուսաբանութիւններ տալ հետաքրքրուողներու:

Վերջապէս սա և—Յ հազար ոսկին Պօլիս վերագործուելու միջոցներուն վրայ պէտք է խորհի վարչութիւնը և զեռ չզրկուած գումարին ալ աւեր դառնալու մասին հարկ եղած անօրինութիւնը ընել կ'պահանջուի...:

ԵՅ

ԵՆ ԼԵՈՒ ԾՆԱԻ ՄՈՒԿ ՄԸ ՉՆՁԻՆ

«Հայրենիքի խմբագրութիւնը կ'երեւի որչափ է ինքզինքը ամեն զընով ձիւնագիլի գործնելի իր սովորական շնորհայից և անիրաւու ճարտարութեանով, որոնց նպատակն է ապացուցանել թէ Պատիսեանի և Ահարոնեանի մասնաւորապէս կ'իլիկիոյ հանդէպ բռնած հակահայրենասիրական արարքները մերկացողները Հայաստանի ազատութեան թշնամիներ են: Հոյ չէ թէ այս առասպելին Իսախանկայանիէ զատ հաւատացողներ չըլլան, «Հայրենիք» իր ծթած և պաղած խօսքերը, օրէ օր կը տաքցընէ իր խելագրուակիւն կարմրած կրակին վրայ ու գանուք կը հրամցնէ հասարակութեան հանրութիւնը պանեցընելու աստիճան:

«Հայրենիք»ի վերջին անճ կամ ճիգը մեր Հոտանեան թղթակցութեան ղեկ անպատճառ քան մը ընելու, ինքզինքը սպասող երկու երկուսն ալ իրանստ խմբագրականներու մէջ լիար սկսած խորհուրդը քննարկելու և անա ճիւղին տեղ «Հայրենիք»ի Սեպտ. 17ի խմբագրական հոգեւոր ճիգը ձեռն չնշխելու մասին որ ոչ ոք վստացուց և դատաւարաբար է կամ զի քաղաք տուող ծակը մտնելու և կամ ամբար կրունկի մը տակ չսխախտուելու:

«Հայրենիք»ի այս բանագրութիւլ պատասխանը հասարակ տեղիք զարմած խեղճութիւններէ և «Պատկեր»ի հասցէին ունկնդրելու օժակ աններէ գտտ զորս իրեն կը վերադարձնենք ոչ մէկ ժխտում կը պատուակէր մեր Հոտանեան թղթակցութեան հաւատարմներուն ղէմ:

Հետեւաբար՝ առանց այլեւս ա պարզելու կերպով զբարեւոյ դաւանանական արարքի մը այս խումբակ պաշտպաններ վ. կը հաստիքիք Պ. Խատիսեանը և Ահարոնեանը որ «Հայրենիք»ի չունեցած քաջութիւնը ցոյց տուով պատասխանեն հետեւեալ հարցումներուն:

Ա. — Յուլիս 29ին, Պ. Մարտի և Ա. Կեանեան Պանի Ներկայութեան, Պ. Խատիսեանը քան է կամ ոչ Ա. Գ. Թորքին Օթիքին և կողմէ զի մը և Մ. Կեանեանը ընդունող Մ. Օգոստինի իրեն վերագրուած սա յայտարարութիւնը թէ՛ ճիշդիկան ազդիրն եղած է Հայաստանի Հարապետութեան բոլոր զժառարութիւններուն, թէ իր կատարութիւնը Երեւանի մէջ միշտ վարք Հայաստան մը բողոքած է և թէ՛ կիրիկիան մեծ Հայաստանի մը մէջ պարտականութիւն Անկրկիան տալարկը ւսումնասիրելու:

Բ. — Փարիզի մէջ տեղի ունեցած միջազգային հայաստանեան ժողովին մէջ Պ. Ահարոնեան հակառակած է կամ ոչ Անանիոս Հանրապետութիւնը ճանչցած ըլլալուն համար Թրանսօյի կատարութեան շնորհաւորութեան հետադիր մը խրկելու ստանդարկին, զոր վերջերս Պերսոն պաշտպանած է՝ կշտամբելով Ահարոնեանը:

Եթէ Պերսոն Խատիսեան և Ահարոնեան իրենց ստորագրութեան տակ չի կերթին իրենց վերադրուած այս յայտարարութիւնները և չպայտուցանեն հակառակ իրենց կիրիկիայ հաղկուց յոյց տուած դատաւարութիւնը ընթացքին, ոչ թէ «Հայրենիք»ի այլ ամբողջ Գաղափարներէն միակամու չանքերը չպիտի զօրեն ճերմկցնելու Խատիսեանի և Ահարոնեանի արարքին սեւեւութիւնը:

«Հայրենիք» կը նմանի այն պատահին որ սովորութիւն ունէր զբարեկրկն արթնցնել և տղմկել յումպակտ «կրակ կայ» պատուով՝ ոչ կրակ չկար...:

Այլեւս իրեն հաւատացող չկայ երբ տանիքներուն վրայէն կ'աղմկել աշխարհը թէ Հայաստանի ղէմ դաւանանութիւն կայ, Գաւաճանողները առանք են որ «Փոքր Հայաստան» մը կը բազան և «Կիրիկիան» պատճառ կը նկատեն «Հայաստանի բոլոր զժառարութեանց» Սակայն Գաղափարներէն չունենք զանոնք փնտռել իր շարքերուն մէջ, այլ ստուծի տակ դապէտին նման միայն իր ետաւորութեան, իր իտիսիքաւորին և իր մեծութեան աստղին յառած կը քալէ, առանց նշմարելու վիճը որ կը բացւի քայլերուն տակ, վիճը որ զինք պիտի Կլէ որ մը:

21 Սեպտ. 920 ՊԱՀԱԿ

Ա Չ Գ

Տիրութեան և Ընկ. զորաւորութեան Անգլիական Լոյտ ընկերութեան քաղաքի մէջ, ապրանքի տէրերու կը տեղեկացնեն որ այն պարագային որ ետեւորքը մը անհրաժեշտ պիտի համարուի, առ այդ անհրաժեշտ եղող խնդրանքը պէտք է գրաւարարութեան ներկայացնեն սպասնքը չունենալէն ելնելէն անմիջապէս յետոյ:

ԱՆՃԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՔՈՒՐԳԵՐՈՒ ՆԻ ՊՈԼՇԵՆԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Այս օրերս ուսու երկուս ամբար մը կողմէ Բէրսի փողոսին, որ արտապարտ մը և ճաշ մը գտնելու ի խնդիրս Ռուսական դեպարտամանտի ստիչե այդ ամբարը աւելի խոռն է և հազիւ տեղի կուտայ հանրակարգի մը անցքին ստիչե անոր ետէ՛լ՝ դարձեալ գոյութեւ կամար, ամբողջ փողոսին բուն մէջ բուպլիի մը ցլին է որ կը շարունակուի մոյկնորէ: Բացուած կտրածքերէ և շապիկներու ճեղքերէն ամէն տեսակ բուպլիներու գոյնզգոյն երամ մը կը սփռուի գետին, զոր կուգան գնելու յոյն հրեայ կամ հայ ծակաւք վաշխառուներ որոնք կ'սպասեն գնելու գրամ, մաւրակ, զարդեղէն կամ սպամանդներ:

Քեւք է Պոլիս գալ աննկն ուսու թշուառութիւնը, մտիկ ընել այդ վայտարարներուն սրտաճմլիկ պատմութիւնները կարծիր արհաւիրքի մասին, աւելի լաւ հասկնալու համար Եւրոպայի սպասնացող անարկու վտանգը և ցորածութիւնը անոնց որոնք կը կայծեն կարծեալ ընտելոցնել այդ անարկիկները զորս Մոսկուա կ'արձակէ բովարակ աշխարհը սզողելու համար:

Այնպէ՛ կերեւի որ վերջին բողոք մը մնացած է դիմադրաւելու կարմիր նեղեղին որ արդէն կ'արդէ կ'երեւոյր, այն է Իզլէթ փաշայի առաքելութեան ներկայացուցած միջոցը՝ ձգնու ժամային բողոքներու մէջ կարգինք, որ պէտք է սրոշիք այն խնդիրը թէ պիտի թողնուի որ պոլշէիկեան ազդեցութիւնը երեւան քայ Միջերկրականի Արեւելեան եղբայրին վրայ, թէ ըզհակառակը, պիտի կրնանք եթէ ոչ ետ մղել՝ այլ գոնէ զանոնք կասեցնել կովկասի կողմուն վրայ:

Եթէ Երեւանի թշուառութեան վերաբերեալ վէճիկը և Հայաստանի անկախութեան, Արեւելքի գաղափարը քաղաքականութեան որքան անակնկալ նշոյթան ալ յանկարծական ձախուղութիւնը ցոյց կուտան, ի շահ խաղաղութեան հակառակորդներուն, պոլշէիկ և քեմալական:

Իրականին մէջ այս երեք իրարութիւնները ուրիշ բան չէին այլ անկախութեան կողմ մը յղացումներու հաշուեկարգութեան վերակազմել հակապոլշէիկ Ռուսիա մը նախկին միապետական շրջանակներով, առանց յենելու անկախութեան ճշմարիտ պահանջներուն վրայ, մասնաւորաբար Հիւս. Կովկասի շախմատի ընդարձակութիւնը Յունաստանին, որուն փոխադրութիւնը ուժէն և կարողութեան վեր էր, Թուրքիոյ փառքացումը, ի շահ ապրելու անընդունակ նոր պետութիւններու Հայաստան մէջ կողմէ, Հայկ. Կիրիկիան և յունական Իզմիր միւս կողմէ:

Այսու հանդերձ վրանկելի, վէճիկը զէլուս է Հայաստանի ձախուղութեան ներքին մէջ պիտուոր իրողութիւն և բեան կուգայ, այն է բաղխումը սովիթ կայսերականութեան և Թուրք նպատակներուն, որոնք կը ձգտին կովկասի մէջ Էփոսարիանէ այն ինչ որ կորսնցուցած էին Փոքր Ասիոյ, Արարիոյ և Արեւելքի մէջ:

Հայաստանի պարտութիւնը՝ ըզփման մէջ զնեղով պոլշէիկներն ու քեմալականները, ցոյց տուաւ թէ Թուրք սովիթական համաձայնութիւնը որքան շինծո էր:

Նոյնպէս, կարելի է բնի թէ, անց նոյ ամիսը ոչ միայն պիտի ցոյց տայ օճառի գնդիկներու նման ցնդիլը հեղին, Հայ պրլիմենտը և ուս ցընորքներուն, այլ նաև Պաշտի մէջ հաստատուած սովիթական քեմալական համաձայնութեան ճղճիմ հանգամանքին:

Մոսկուայի չէ Գեմալականներու միջև ծագած անհաշուութիւնը կրնայ հայթայթել թէ առիթը օգտագործուի թերեւս միակ պատուարը՝ արգիլելու:

համար պոլշէիկիան բրոսկանար Արեւելքի մէջ:

Սովիթները, որոնք կ'ըզգային այս վտանգը և արդէն երկիւզ կ'ըզային իրականութեանը, չէին վարած երկրինց 2 Դեկտեմբերի հեռագրով՝ մէջ ըսելու թէ «Թրանսօ կը փորձէ ամէն կերպով նամաձայնիլ քեմալականներուն հետ, Սովիթները հարուածելու համար» Եւրոպիա Յունաստանի մէջ պատահած զեղբերուն, չորնք առիթ հայթայթեցին. այսպէսով կարելի է Արեւելքի մէջ հաստատել խաղաղութիւնը, և վերջ մը գնել Թուրքիոյ և կովկասի մէջ մեր անտեսական շահերուն կրած վնասներուն, և կիրիկիոյ մէջ մեր տուած կորուստներուն, մարդու և յիթեղէնի:

Թուրքիա պատերազմէն պարտասած և իր կարմիր գաղափարներուն պահանջներէն չէ վտանգներէն զարհուրած է, ուրեմն կարելի է տակաւին, չափաւոր թուրքերուն քանի մը գոհացումներ շնորհելով, արգիլել Թուրքիոյ վրայ պոլշէիկիան ազդեցութիւնը և կամ ծայրայեղ ազդեցականութեան վարչութեան գրոխ անցիլը, որոնց հետ համաձայնիլ անկարելի է ցորձափ ընդունուի այն վտանգը վարչութեան վերադարձը, որ Զգրմանական խնամակալութեան տակ կը ծաղկէր Թուրքիոյ մէջ զինադադարէն առաջ:

Թրանսօ ազատ է այն գիւրը խաղալու ընդ մէջ Թուրքերուն, որոնց նկատմամբ չէ զգրած տուճիլէ համակրական զգացումներ, և Սովիթներուն, զորս չուզիր հանջալ:

Գեմալականներու Անգրիոյ վրայ մուտքով՝ պոլշէիկիան շրջանակներու մէջ յարուցուած վիճարանութիւնները, իսլամական վտանգի մտախն բազմութիւ միմաստանակներու կողմէ յայտնուած երկիւզը, այժմ տեղային սովիթի մը ձեռքը գտնուող Հայաստանի գրաւեալ մասերը պարպելու համար Թուրքերու արուած վերջնագիրը, որու ուժ կուտան կարմիր քանակները, յատկապէս ցոյց կուտան թէ որն է սովիթական Ռուսիոյ տրկար կէտարս Առաքել քան երբեք ազդեցական Թուրքիան կերելու ըլլալ միակ կեղծումը որու կը գտնուան Ռուսիոյ իսլամները՝ պատեղու համար պոլշէիկիան յունէն իր վարկը այնքան մեծ է որոնց մտտ որ վրանկելի և Տէրիքիի յարձակումներէն աւելի խորհիլ կուտան Մոսկուայի դիւանագէտներուն:

Պոլշէիկները այն առն միայն համարձակեցան ոտք գնել Անգրիոյ վրայ մէջ, երբ որ Սան Ռեմօ որոշումներէն յետոյ Անտուարը նեւուցու իրենց բազուկներուն մէջ, Այսօր Գեմալականները իրենց ղէմ կանգնած տեսելու հեռակարգ խոստանակութիւն կը ցանէ իրենց շարքերուն մէջ և նախատեսել կուտայ Պաշտի կորուստը և իրենց Արեւելքի քաղաքականութեան սնունդութիւնը Անգրիոյ վրայի քանակները մեծ մասամբ իսլամներէ կը բաղկանայ, և Հիւսիս. Կովկասը ուր կը բռնկին գաղափար և իսլամներ, սովիթ Ռուսիոյ ամենէն խոցիլ մասն է և Անտուարը ընթացէն կ'սխալ է այդ հողամասերուն մէջ Պոլշէիկիան տիրակալութիւնը:

Այսու հանդերձ կ'ընայ ըլլալ որ Գեմալի Թուրքիան Համաձայնութեան կողմէ աշխարհէ մեկուսացած, պէտք ունենալով զրամի և նիթեղէնի, զորս իրեն կը հայթայթեն պոլշէիկները, չի կրնայ գիւմարել վերջնագրին և գրոխ ծուէ անոնց կամքին առջեւ, նախընթացով անոնց՝ քան Համաձայնութեան պահանջները, այն յայտով թէ ատոնք աւելի կարճատեւ պիտի ըլլան և ապէ զտտ պիտի կրնան երեւոյթները փրկել, ինչ որ սիրելի են Թուրք սոսնորներուն:

Ուրեմն քիչ ատի էն մեր առջեւ պիտի ունենանք Թուրքիա մը որ պոլշէիկները պիտի սպտնանին այն գեւրը, զոր ունէին Գեմալաները նախքան զինադադարը Եւ այսպէս պիտի իրականանար համաձայնութիւն մը, որ միայն Գաղափարներու վրայ ազդելու անհնարուած երեւոյթ մըն էր:

Ուրեմն տեղի կայ վրանկելու որ Համաձայնութիւնը՝ եթէ գործածած է մինչև ցարդ Արեւելքի միջազգայնաւոր քաղաքականութեան սզողութեան, կը գտնուի Մեքաւար Արեւելքի մէջ պոլշէիկիան և իր վտանգներու ծաւալականութեան տակ:

Եթէ երբեք անկը քաղաքականութիւնը պատճառ ըլլայ Արեւելքի մէջ անկարգութեան շարունակման, ուսութուրք թշուառութեան օգտագործումը՝ այսպէս կ'երեւայ որ միակ միջոցն է տառաջը առնելու այդ վտանգին, միեւնոյն առն մեղի տղատելով նրանք ճիգերէ:

«ՔԱՆ»

Ա Ր Չ Ա Գ Ա Ն Գ

ՆՈՒԱԳՄԱՀԱՆԴԵՍ ՆԻ ՏԵՐԵՆԻՍԹ

Յուսալիայ կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 3 30ին՝ Հոկտեմբերի վարժարանի մէջ տեղի պիտի ունենայ նուագահաղէս և ցերեկոյթ չը ի նպատակ Հոկտ. Ընկերակրական Միութեան Այգ բարեկարգութեան ընկերութեան լսելի միջիկ խորժուէնութիւնը արդէն ծանօթ է Իզմիրի հասարակութեան, որ ցերեկուան ճաշ կ'այթայթէ երկուս վարժարաններու քիւ մանկապարտեղի ազատակ աշակերտաց և աշակերտուհեաց: Իր արքած հանդէսին փայլ մը տալու և յաջողութեան նպատակու համար ծանօթ շուքակահար Պ. Գ. Գորաճեան ևս յանձնառու եղած է քանի մը կատարել նուագել, իսկ նուագահաղէսի բրամբէն ևտք, ցերեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ և արարելոյ շունչն էր թէ մէկ կողմէ ընկերութեան նպատակին կարեւորութիւնը և միւս կողմէ անոր յարաճուն կարողութեան պարօգտնելու պիտի ունենալով ներկա խաղաղութիւնը չպիտի զլանայ իր մանակցութիւնը, երբ նկատի ալ ունենայ թէ մէկ սովիթ մուտքի գինը շատ աննշան դուստր մըն է քանի մը ժամերու ժամանցի մը համար:

ՍԻՆԵՄԱ

Անցեալ օր գրած էինք որ Կիրիկիայէ վերադարձող կամաւորներու ի նպատակ Սինեմաի ներկայացուած մը պիտի կատարուի այսօր, սակայն Ֆիլմերու լուսագրութիւններու աւելի խոստովութիւն մը ունենալու սկսեալութեամբ այդ ներկայացումը յետաձգուած է յառաջիկայ Ուրբաթ օրուան:

Վ Ե Ր Չ Ի Ն Ժ Ա Մ

ԱՆԳԼԻԱ ՀԵԼԼԵՆԱՍԵՐ

«Փոքրնայէ տիթալիա» խօսելով Մ. Լոյտ ձորնի և Անգլիոյ թագաւորին ճառերուն վրայ կ'ըզգային. «Անկը քաղաքականութիւնը Յունաստանի նըկատմամբ միշտ նոյն պիտի մնայ, ցորձափ Հելլէն կատարութիւնը պահէ իր խառնուրդն ու յանձնառութիւնները Հոտան կը մնայ հելլէնաւոր»:

ԱՆԿԼՈ-ՀԵԼԼԵՆ ՅՈՆՁՆԱԽՈՒՄԱՐԸ

Հոտանի Անկո-Հելլէն յանձնախումբը իր վերջին նիստին մէջ զիր մը բըււտարեց է, որ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Մ. Լոյտ ձորնի, Յունաստանի նկատմամբ իր յայտարարութիւններուն և բարեացակամ արամագրութիւններուն համար Այս շնորհակալութեան գիրը վերոյիշեալ յանձնախումբի անգամներէն պատուիրակութիւն մը ներկայացուցած է վարչապետին:

ՀԵԼԼԷՆ ԽՍՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Կը ծանուցուի թէ հելլեն խորհրդարանը պիտի բացուի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր առժամանակ նախադասութեամբ Մ. Տրակումիսի նախարարաց խորհուրդը իր սուրբ օրուայ նիստին մէջ խորհրդակցածէ խորհրդարանին մէջ կարգադրուելիք գահաձեռք մասին: Խորհրդարանական աշխատութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ Յունիւ 11ին:

Մ. ԿՈՒՆԱՐԻՍԻ ԾԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Հելլեն պատերազմական նախարար Մ. ԿուՆԱՐԻՍ, շաբթու վերջ պիտի երթայ քննութիւնէ անդին իտիրուէի ճակատին զինուորները, ուր պիտի մնայ 4օր:

ԺՕՐԺ ԻՇԽԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10ին իշխան ժօրժ իտալ. շոգնաւով մը մեկնած է Պրինտիքի ուրկէ պիտի երթայ ուղղակի Բարիզ ուր պիտի մնայ 15օր:

ԹՎԳՍԻՈՐԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Թագաւորը կատարելապէս սպաքինած է, և կրցած է խորհրդակցել վարչապետ Մ. Ռալիսի հետ:

ՃԱԿԱՏԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ճակատի ընտրութեանց չեղեալ նկատուելուն մասին վիճաբանութիւնները վերջ գտած են: Ընտրութեան զիւանը անմիջապէս պիտի տայ իր որոշումը:

ՖՐԱՆՍԱՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ԹՈՒՐԻՅԱՆ

Ֆրանսական մատուցող սկսած է փոխել իր լիզուն և բուռն կերպով կը յարձակի Թուրքիոյ դէմ որ զանազան պարագաներու մէջ ազատաց թէ կիսապաշտօն կերպով Մ. Քէմալի հետ համաձայն կաշխատի:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

«Էլէֆթէրոս Թիթոս» կը հրատարակէ Լոնտոնէ հասած հեռագիր մը որու համեմատ երբոր Գոթթանթին թագաւորը վերադառնայ Ասիական ճակատէն, Անգլիա Յունաստանի պիտի արամագրէ իր ամբողջ տնտեսական օժանդակութիւնը և պիտի վերցնէ այն ամէն վերապահութիւնը զորս հարկ տեսած էր առեւել թագաւորին Աթէնք հասնելուն առթիւ:

ԲՈՒՆՆԻՍ ԵՒ ՍՈՎԻԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Գործնական կը հաղորդուի թէ, Բոլնիոյ և Սիվիէթներու միջև բանակցութիւնները խզուած են, այս վերջիններուն անհաշտ ոգիին պատճառաւ:

ԶՕՐ. ԿԱՎԻԿԼԻԱԻ ԵՒ ՏԱՆՈՒՑԻՍԻ ՄԻՋԵՒ

Հոսմէն կը հաղորդուի թէ զօր. Կավիկիաի և Ֆիւմէի մէջ յանձնախումբին միջև համաձայնութիւն գոյացած է:

Մ. ՎԷՆԻՉԵԼՈՍԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Թալոզ» կը հրատարակէ Հելլեն նախկին վարչապետ Մ. Վէնիզէլոսի նոր և կտրեօր յայտարարութիւնները զորս ըրած է այս վերջինս նիստի մէջ իր մասնաւոր թղթակցին:

Ազատագրանիէ յետոյ Հելլեն բանակին և նաւատորմին Դաշնակիցներուն ընձեռած մեծ օժանդակութիւնը, նախկին վարչապետը աւելցուցած է թէ, Յունաստան որ զանիւրէն օրով ո՛ր ալ ըլլայ, պիտի շարունակէ իր համաձայնաբեր քաղաքականութիւնը, նման ազատական կուսակցութեան հետեւած ուղիին Ուրիմն, յայտարարած է, ոչ մէկ պատճառ կայ, որպէսզի Դաշնակիցները մերժեն անոր իրենց օժանդակութիւնը, քանի որ Արեւելի մէջ համաձայն շահեր ունին Եթովպիոյ Սէվրի Դաշնագրի մասին: Մ. Վէնիզէլոս յայտնած է թէ, անկարելի է վերաքննել այդ դաշնագիրը առանց Արեւելի մէջ խաղաղութեան տեսակետները վտանգելու:

Սէվրի դաշնագրին Արեւելի խաղաղութեան համար ամենազօրաւոր երաշխաւորութիւնն է: Ընդհակառակը զայն պէտք է նշուցութեամբ և բառ առ բառ կիրարկել, պէտք է նաև կիրարկել ատոր մէջ ցոյց տրուած միջոցները, Թուրքիան պարտագրելու համար որ կարելի եղածին չափ փութով վաւերացնէ զայն: Ընդհակառակը մինչև ցարդ ոչ մէկ պահանջ չի կատարուեցաւ, կատարուելու համար Մ. Քէմալի երեսակայական յեղափոխութիւնը:

Արեւելեան խնդիրը պէտք է իրկար ատեն զրազեցնէ պիտութիւնները: Ամէն վարանում ծանր վտանգներու առիթ կրնայ տալ: Պէտք է վերջ մը քննել իրաց այս վիճակին, Սէվրի Դաշնագրին անմիջական կիրարկումին սկսելով:

ՖԻՌԻՍԷ ԳՐԱԻՈՒՄ

Հոսմի պաշտօնական օրգիւրէն կը ծանուցուի թէ, Զօր. Կավիկիաի զորագունգերը գրաւած են Ֆիւմէն: Կը հերքուի այն լուրը թէ Տ'Անուցիօ օպաննուած ըլլայ: Բանաստեղծը թիթի կերպով վերաւորուած է միայն ճակատէն և իր կեանքին ունէ վտանգ չսպառնար:

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Մ. Օ. Կովէն «Տէպա»ի մէջ յօդուած մը հրատարակելով կը պնդէ թէ Յունաստանի նկատմամբ դաշնակիցներու զիրքը պէտք է փոխուի: Ամեն զիջում կ'ընէ Մ. Կովէն զոր պիտի ընեն Մ. Քէմալի, փոխանակ ազգայնականները հանդարտեցնելու, զանոնք ալ աւելի պիտի գրգռէ Դաշնակիցները դէմ Յունաստան պէտք է պատժուի, որովհետև այդպիսի պատժում մը Դաշնակիցներու համար շատ ծանր վտանգներու զուտ պիտի բանայ:

Մ. Լիթթէպէրէ «Վիքթորիա»ի մէջ յօդուածով մը իր ցուր կը յայտնէ Յունաստանի դէմ կատարուած յարձակումներուն համար, որոնք հասած են կարգ մը մեծ հելլեններու, որոնք աշխատած են Յունաստանը բարձրացնելու: մինչև իր բարոյական մակարդակը և զայն արժանի ընելու իր փառայից անցեալին:

Ի վերջոյ յօդուածագիրը ըսած է թէ Վէնիզէլոսի Յունաստանը գոյութիւն ունի միշտ և վերստին պիտի փայլի ալ:

«Ճօնալէ տիթալիս» կ'ընէ թէ Յունաստանի մասին բրիտանական ծրարագիրները փոխուած են և թէ քիչ ատենէն ամեն ոք պիտի կրնայ հասկնալ այն քիչ մը ազդեցութիւնը զոր ունեցած է անգլ. արեւելեան քաղաքականութիւնը, Մ. Վէնիզէլոսի քաղ. ասպարէզէն զաշխուհու մը:

Ֆ Է Մ Ի Ն Ա

Նորածնութեանց վաճառատան ՅԵՄԻՆԱԻ տնօրինութիւնը կը տեղեկացընէ իր պատուարժան յաճախորդներու որ ՅՆՆԳԵԱՆ և ԱՄԱՆՈՐԻ ասոներուն առթիւ ստացած է պերճանքի և արդուզարդի առարկաներ և լաւագոյն գործարաններու հոսեղենները որոնք անմրցելի են և կը ծախուին ամենաշափաւոր գիններով:

ՄԻԱԿ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Պ Է Մ Ի Ն Ա ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ԱՄԵՆԷ ԴԺՈՒԱՐԱՀԱՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱՅ ՀԱՄԱՁԵԼ

Անգլիոյ կը խորհի Գոթթանթին թագաւորէն ձեռք բերել այն ամեն առաւելութիւնները զորս պիտի ստանար կրետացի քաղաքագետէն: Լոնտոն ուրիմն հելլենաւոր կը գառնայ, քանի որ Աթէնք չուզէր ոչինչ փոխել Վէնիզէլոսի քաղաքականութիւնէն:

Գալով Իտալիոյ, ան Փոքր Ասիոյ մէջ գերակշռութիւն ձեռք ձգելու որիէ ձգտում չունի: Այսուհետեւործ ան արամագիր է Յունաստանը թիթեցնել իր թեւերուն մէջ մասէն: որոնք չափազանց ծանր են իրեն համար, մանաւանդ իզմիրի հողամասին մէջ:

«Լօմ Լիպը» իր խմբագրականին մէջ կըսէ թէ Ֆրանսացիները պէտք չունին Մուսթաֆա Քէմալի բազուկներուն մէջ ինչալու:

«Հետեւիք կ'ընէ սոյն թերթը Մր. Լոյս ձորճի օրինակին որ նպատաւոր պայմաններով Մ. Քէմալի հետ համաձայնիլ փափաքելով հանդերձ, կուզէ ամէն բանէ առաջ լաւ մը քննել արեւելեան խնդիրը:

Էնկիւրիի մէջ Բ. Դրան ներկայացուցիչ իզգէթ բաշան, կը ճանչնայ Բրիտանական տեսակէտը: Անոր ընկերացած է նաև անձնաւորութիւն մը որ Քէմալի կը տանի Ֆրանսական առաջարկները:

«Ֆրանսացիք պէտք է պազարիւնութեամբ սպասեն այս բանակցութեանց արդիւնքին և հետեւիլ Մր. Լոյս ձորճի մեթոտին, փոխանակ այդքան յախուսօրէն պահանջելու Սէվրի դաշնագրին վերաքննութիւնը:

ՌԱԲԱՆՎՈՒ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Իտալիոյ վարչապետը «Գորիէրա տէլլա-Սէրա»ի թղթակցին յայտարարած է թէ Իտալիա ամեն գնով Ռաբալլօի դաշնագիրը գործադրելու յանձն առած է: «Ապստամբներու ընդդիմութիւնը հայրենիքի կամքին, հասազգային բանակներուն դէմ գէնքի գործածութիւնը մեծ ոճիրներու կարգը կը նկատուին: Այս պատճառաւ կ'առաջարկութիւնը արտօնութիւն տուած է Զօր. Գալիկիաի, ամեն միջոցաւ զսպելու աշխատիլ ապստամբները:

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆՈՐ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Իտալ. նախարարաց խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ խորհրդակցած է նոր նահանգներուն խնդրոյն մասին:

Վարչապետը բոլոր կուսակցութեանց պատուիրակութիւնները ընդունելով, յայտարարած է իրենց թէ ամենախիստ հետապնդում կ'ատարել հրամայուած է, երկրին կոցութեան մասին սխալ յոռետես լուրեր տարածողներուն դէմ:

Երեսփոխանները Մ. Ճօլէթի այս յայտարարութիւններէն շատ զոհ մնացած են:

ՆԻՍԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Մեծ պիտութեանց կառավարութիւններու մը շեւ բանակցութիւններ տեղի կուենան Նիս համաժողովին գումարման թուականին մասին:

«Գոիչըն տիթալիս» կը հաւատէ թէ համաժողովը պիտի գումարուի Յունվարի առաջին օրերուն Մր. Լոյս ձորճ, Լէյկ և Ճօլէթի պիտի մասնակցին ատոր:

Երեք նախարարապետները բացի Արեւելեան խնդրէն, պիտի քննեն նաև հատուցումներու խնդրին կարգադրութեան ծրագիրը, զոր միւսներն ատեն պիտի պատրաստէ մասնագէտներու յանձնախումբը:

Թերթերը կը հաղորդին թէ Մ. Լոյս ձորճ Նիս պիտի մեկնի Յունուարի առաջին շաբթուն, խորհրդակցելու համար Մ. Լէյկի և Ճօլէթի հետ:

Անգլիոյ վարչապետը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ նաև Մ. Վէնիզէլոսի հետ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

”ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ”

42ԲԳ. ՇՐՋԱՆԻ

1 9 2 1

Տարեկան իզմիրի հարկ	700 որշ.
Վեցամսեայ — —	350 —
Եռամսեայ — —	200 —
Տարեկան արժանանկի հարկ	2 Անգլ. ոսկի
— Ալեքիկայի —	7 Տոյար

Այն բաժանորդները որոնք արդէն վճարած են իրենց բաժանորդագրութիւնը եւ չեն վճարել որ եւ է մէկ քուսակակն կ'ըրանայ, որ եւ է յանդուածական գումար չպիտի վճարեն:

ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փնտուեցէք ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ
ՊՅՆ ՄԱՐՏԷԻ ԳԻՄԱՅ Պ. ԳՕՍԻ ԼՐԱԴՐԱՎԱՅԱԾԻ ԵԱՆՈՒԹԸ